

Europa wil slim, duurzaam en inclusief

Noord-Nederland bereidt zich intensief voor op de Europese programma's in de periode 2014 – 2020. Het SNN biedt u met dit bericht inzicht in voortgang en verwachtingen. Het is 'work in progress', er moet nog besloten worden over veel belangrijke onderwerpen zoals de toekomstige Europese begroting. Maar er is, mede door uw hulp, ook al veel uitgewerkt om in de toekomst een beroep te kunnen doen op Europese middelen. Dit nieuwsbericht geeft een indruk van de stand van zaken.

Slimme, duurzame en inclusieve groei

Europa zit al jaren in een economische en financiële crisis. Het was daarom nodig een ambitieuze agenda op te stellen: "Europa 2020". Het is de groeistrategie van de EU voor de periode 2010-2020. Europa 2020 bouwt daarbij voort op de vorige (Lissabon-) strategie. Europa wil sterker uit de crisis komen en zorgen voor slimme, duurzame en inclusieve groei, die een hoog niveau van werkgelegenheid, productiviteit en sociale cohesie opleveren. Om dit te bereiken stelt de EU deze drie thema's centraal, die zijn uitgewerkt in 11 prioriteiten.

EU2020: focus EU op 3 thema's en 11 prioriteiten

Slimme groei

Innovatieve ontwikkelingen

- Onderzoek, technologische ontwikkeling, innovatie
- Verbetering toegang, gebruik en kwaliteit ICT
- Vergroten concurrentiekracht MKB

Duurzame groei

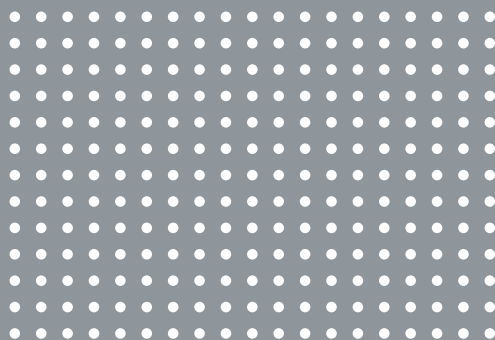
Ecologische duurzaamheid

- Koolstofarme economie
- Klimaatverandering, risicopreventie en –beheer
- Bescherming milieu, efficiënt gebruik hulpbronnen
- Duurzaam vervoer, knelpunten netwerkinfrastructuur

Inclusieve groei

Sociale aspecten

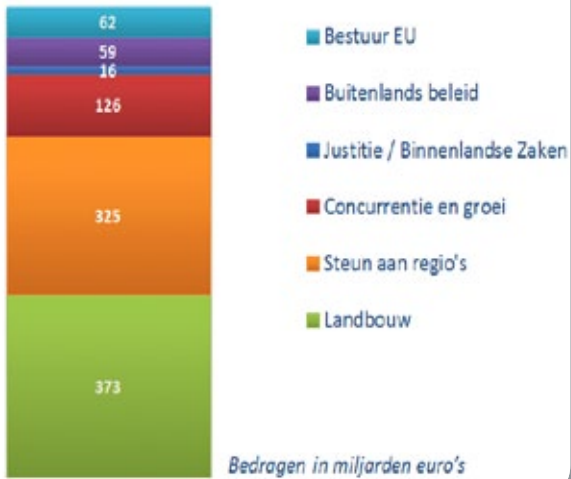
- Werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit
- Sociale inclusie en bestrijding armoede
- Onderwijs, vaardigheden en leven lang leren
- Institutionele capaciteit en efficiënt openbaar bestuur

Europese begroting

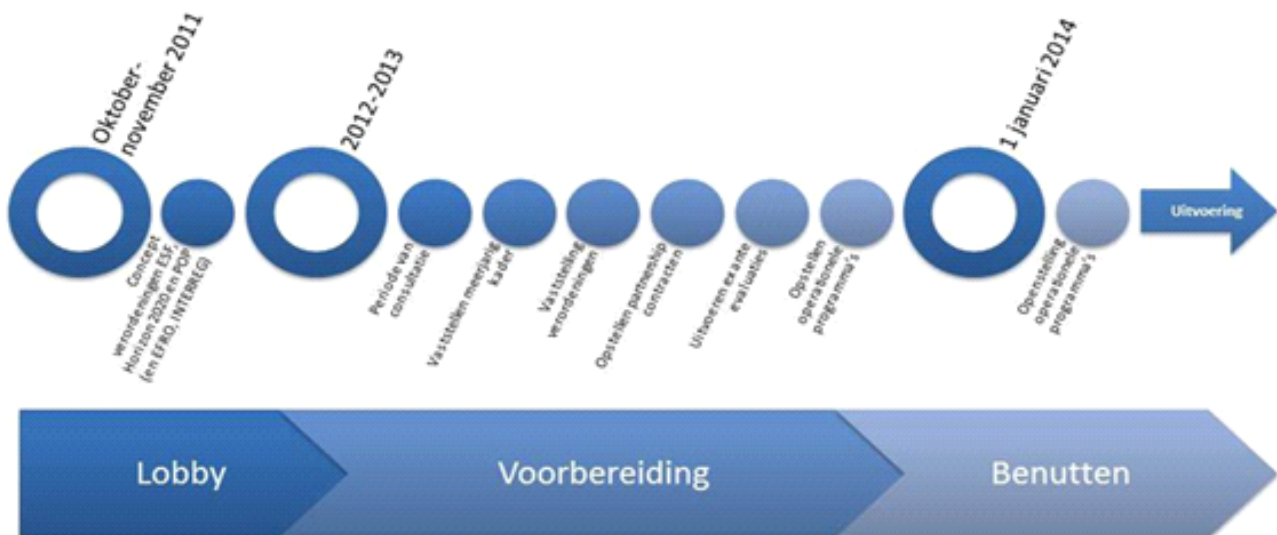
De Europese Unie draagt zelf ook bij aan de realisatie van de Europa 2020-doelstellingen. Dit doet zij onder andere door te investeren in groei. De afspraken hierover staan in het Meerjarig Financieel Kader (MFK 2014-2020). Op 8 februari 2013 heeft de Europese Raad een akkoord bereikt over de Europese begroting van € 961 miljard. Vergeleken met de vorige periode is dat een daling met 3,5%. Voordat het nieuwe MFK in januari 2014 in werking kan treden, moet het Europees Parlement de begroting nog goedkeuren.

Europese begroting 2014-2020: € 961 miljard

Europese fondsen

De Europese Unie stelt de middelen uit het MFK beschikbaar via fondsen. Dit doet zij onder andere via de structuurfondsen (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), Interregionale samenwerking (Interreg) en het Europees Sociaal Fonds (ESF)). Daarnaast zijn er sectorale fondsen als het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (ELFPO) en het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). Een ander belangrijk programma is het nieuwe 8e kaderprogramma voor research en innovatie, Horizon2020 genaamd. Voor elk van deze fondsen stelt Brussel een conceptverordening op. Per fonds wordt aangegeven welke van de 11 prioriteiten van belang zijn of hoe het fonds bijdraagt aan Europa 2020.

Hoe speelt Noord-Nederland in op Europa 2020?

Nederland wil bijdragen aan de realisatie van de Europa 2020 doelstellingen. Volgens de Europese Commissie staan voor Nederland drie grote uitdagingen voorop:

- vergroting van de innovatie
- verhoging van de arbeidmarktparticipatie
- een koolstofarme economie.

Ook Noord-Nederland zal hier een bijdrage aan leveren. Noord-Nederland heeft zich op de nieuwe Europese programmaperiode voorbereid door in 2011 een position paper op te stellen. Hierin zijn de EU 2020 doelstellingen vertaald in een integrale strategie gericht op slimme, duurzame en inclusieve groei. Deze zijn verder uitgewerkt in een Houtskoolschets Europese Structuurfondsen (juli 2012). Hierin verwoordt Noord-Nederland waar zij de middelen voor wil inzetten.

Momenteel stelt Noord-Nederland lange termijn ontwikkelingsperspectieven op (Noordervisie en RIS3), die vervolgens geoperationaliseerd worden in uitvoeringsprogramma's voor EFRO, Interreg, ESF, ELFPO en het EFMZV. RIS3 is de Research en Innovatie Strategie voor Slimme Specialisatie. Het is de integrale ontwikkelingsstrategie (2014-2020) voor de regio, die door Europa aan iedere regio en lidstaat wordt gevraagd. Voor Noord-Nederland is dit het leidende vernieuwingsplan. Voor ieder fonds wordt op nationaal of regionaal niveau een operationeel programma (OP) opgesteld, maar in Noord-Nederland bewaken we de samenhang van de diverse operationele programma's vanuit één operationeel raamwerk gekoppeld aan RIS3. Hierin worden de investeringsprioriteiten uitgewerkt. Deze OP's worden door Brussel goedgekeurd, waarna iedere lidstaat een partnerschapovereenkomst opstelt met de EU. Op dit moment wordt hard gewerkt aan het opstellen van de nieuwe operationele programma's voor de periode 2014-2020. De planning is om alle OP's in september 2013 aan te bieden aan de EU.

Lange termijn regionale en Europese perspectieven opstellen

Noord-Nederland werkt momenteel aan twee parallelle en elkaar aanvullende lange termijn strategieën gekoppeld aan de strategisch agenda Europa 2020:

- de Noordervisie schetst vanuit een regionaal perspectief een lange termijn (2040) ruimtelijk economische ontwikkeling.
- het opstellen van een Research and Innovation Strategy for Regional Specialisation (RIS3) vindt vanuit het Europees lange termijn perspectief plaats in een integraal vernieuwingsplan voor de regio.

RIS3, een slimme specialisatie strategie, is een nieuw element gericht op een nadere uitwerking van het thema innovatie. Europa wil haar eigen krachten versterken. Regio's zullen nog sterker moeten aangeven waar ze op willen focussen. Om die reden heeft de Europese Commissie het opstellen van een Research and Innovation Strategy (een RIS3) verplicht gesteld. De RIS3 is een harde voorwaarde voor inzet van middelen uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), maar zal ook z'n uitwerking moeten hebben in de andere operationele programma's.

De RIS3 is de afgelopen maanden in nauw overleg met bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties opgesteld. Vier maatschappelijke uitdagingen staan centraal, te weten:

- bereikbaarheid van goede gezondheid,
- beschikbaarheid van gezond voedsel,
- beschikbaarheid van schoon water,
- duurzaam energiegebruik,
-en dat voor iedereen in onze samenleving.

Door de strategie hierop te richten creëert Noord-Nederland een speelveld voor wezenlijke innovaties en resultaten. Een belangrijke rol zal zijn weggelegd voor de samenwerking tussen de sterke, innovatieve sectoren van Noord-Nederland, zoals agri, energie, gezondheidszorg, watertechnologie en High Tech Sensor Systems. In de Noordervisie wordt de strategie van de RIS3 gekoppeld aan de langere termijnvisie op regionale ontwikkeling.

Stand van zaken: operationalisering

Het zijn deze lange termijn strategieën, de Noordvisie en de RIS3, die de input vormen voor een uitwerking in de diverse Operationele Programma's (OP's). Er wordt gewerkt aan OP's voor EFRO, Interreg VA, ESF, POP3 en het EFMZV en aan één overkoepelend operationeel raamwerk gekoppeld aan RIS3. In verschillende van deze trajecten speelt het SNN een coördinerende rol en werkt samen met diverse partners in de regio.

OP-EFRO

Er komt één EFRO programma voor Noord-Nederland. De RIS3 is leidend voor de uitwerking van het operationeel programma (OP) EFRO in Noord-Nederland. Dat betekent dat de keuze voor ontwikkelingsthema's en investeringsprioriteiten geënt wordt op de maatschappelijke uitdagingen in Noord-Nederland. Deze staan vervolgens centraal in de RIS3 en leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan regionale economische ontwikkeling. Noord-Nederland heeft in februari 2013 een eerste concept van het OP EFRO ingediend bij het ministerie van EZ. De planning is dat het programma eind mei in concept gereed is, om het in juni in een bestuurlijk overleg met staatssecretaris Dijkema te bespreken.

Interreg VA programma 2014-2020 Duitsland-Nederland

Een groot deel van Noord-Nederland maakt deel uit van het programmagebied voor het grensoverschrijdende Interreg VA programma 2014-2020 Duitsland-Nederland. Op dit moment werkt de Voorbereidingsgroep de inhoudelijke prioriteiten voor het nieuwe programma verder uit. Hoewel dit proces nog in volle gang is, zal het nieuwe programma zich vooral focussen op de thema's innovatie, concurrentiekracht van het MKB, koolstofarme economie en bevordering van werkgelegenheid. De planning is om het programma in het najaar van 2013 gereed te hebben en vervolgens ter goedkeuring bij de Europese Commissie in te dienen.

Europees Sociaal Fonds 2014-2020 (ESF)

Het ESF-programma 2014-2020 kent naar verwachting twee actielijnen:

- versterking van de duurzame inzetbaarheid van werkenden
- (re-) integratie van werkzoekenden. Middelen voor de 1e actielijn komen via de O&O-fondsen (opleidings- en ontwikkelingsfondsen). Middelen voor de 2e actielijn gaan naar de 35 arbeidsmarktregio's. De centrumgemeenten van de verschillende arbeidsmarktregio's worden verantwoordelijk voor het aanvragen en de rechtmatige en doelmatige besteding van de ESF-middelen. Noord-Nederland kent drie arbeidsmarktregio's: Drenthe (centrumgemeente Emmen), Friesland (Leeuwarden) en Groningen (Groningen). De regio's stellen hiervoor een arbeidsmarktplan op. De verdeling van middelen over de arbeidsmarktregio's is nog niet bekend.

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)/Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020 (POP3)

De ministers van landbouw van de EU hebben op 19 maart 2013 een akkoord bereikt over het nieuwe Europese landbouwbeleid: vergroening en modernisering van de landbouw staan voorop. Nederlandse boeren krijgen meer ruimte om te kiezen voor vergroening. Zo kunnen boeren kiezen:

- voor standaard vergroeningmaatregelen: door elk jaar te wisselen van gewassen of het behouden van grasland of het inrichten en beheren van waardevolle landschappen),
- voor vergroening via duurzaamheidscertificaten en/of agrarisch natuurbeheer.

In juni valt er een definitief besluit over het nieuwe Europese landbouwbeleid. Voor Nederland is er voor de hele periode 2014-2020 ongeveer € 6 miljard gereserveerd. Daarvan is ongeveer € 5,4 miljard voor directe betalingen aan boeren (pijler 1) en zo'n € 0,6 miljard voor plattelandsontwikkeling (pijler 2).

Voor plattelandsontwikkeling wordt er op nationaal niveau een strategisch kader, een Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP), opgesteld. De vier landsdelen leveren hiervoor input aan. Op dit moment (maart/april 2013) werkt Noord-Nederland op ambtelijk niveau de maatregelen nader uit. De inhoud en de voortgang worden frequent besproken in overleg met het ministerie, het IPO en de landsdelen. Onderdeel van het POP3 is Leader, waarbij lokale actiegroepen (LAG's) op basis van hun ontwikkelingsplan kleinschalige, innovatieve bottom up initiatieven

kunnen ondersteunen. Noord-Nederland wil de Leader werkwijze ook in de toekomst voortzetten. De planning is om het POP3 in het najaar van 2013 gereed te hebben, waarna het ter goedkeuring wordt ingediend bij de Europese Commissie. In de tweede helft van 2013 zal ook meer duidelijkheid komen over de uitvoering en organisatie van het POP3 en welke taken en verantwoordelijkheden op nationaal dan wel decentraal niveau uitgevoerd worden. Het Rijk stuurt aan op een gecentraliseerde uitvoering, terwijl de provincies ook een belangrijke stem willen hebben in de ontwikkeling van en besluitvorming over de projecten. Deze discussie loopt nog.

Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV)

Voor het EFMZV (nieuwe benaming voor het Visserijfonds) stelt Nederland een strategisch plan op en werkt dit uit in een operationeel programma. Het ministerie van Economische Zaken stelt dit programma op. Ook hiervoor geldt dat de regio's input kunnen leveren. In Noord-Nederland zijn het Visserijgebied Fryslân en Hoogeland in Groningen aangewezen als visserijgebieden. Noord-Nederland verwacht dat deze gebieden ook in het nieuwe programma een beroep kunnen doen op middelen uit het EFMZV. Daarnaast kunnen ondernemers in de visserijsector gebruik maken van diverse nationale subsidieregelingen. Het huidige Visserijprogramma voor Nederland kent een Europees budget van ongeveer € 48 miljoen. Deze twee visserijgebieden hebben ieder een budget van ongeveer € 0,8 miljoen aan Europese middelen. Voor de totale programmaperiode betekent dit een totaal investeringsvolume van ongeveer € 1,5 miljoen. Naar verwachting zal dit budget in de nieuwe programmaperiode ongeveer gelijk blijven. Noord-Nederland geeft de voorkeur aan de huidige uitvoeringsstructuur. De visserijgebieden hebben dan op basis van een eigen ontwikkelingsstrategie een vastgesteld budget en blijven zelf zeggenschap houden over de projecten. De provincies willen ook onderzoeken of het mogelijk is om in de visserijgebieden de middelen uit het Visserijprogramma en Leader te combineren door middel van één integrale ontwikkelingsstrategie.

